

Finansdepartementet
Skattelovavdelingen
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

8. april 2013

Høring - forslag om unntak i advokaters taushetsplikt på skatte- og avgiftsområdet

Vi viser til Finansdepartementets høringsbrev av 8. januar 2013 med vedlagte høringsnotat av samme dato om forslag om unntak i advokaters taushetsplikt på skatte- og avgiftsområdet.

Generelt

Departementet foreslår bestemmelser i ligningsloven og i merverdiavgiftsloven som pålegger advokater opplysningsplikt til skatte- og avgiftsmyndighetene for sine klienter om innskudd og gjeld, pengeoverføringer, deposita og andre mellomværender på klientbankkontoer og andre konti i advokatens navn. Opplysningene pliktes gitt uten hinder av taushetsplikten, og bestemmelsene er også foreslått å gjelde for andre som har lovbestemt taushetsplikt om slike opplysninger.

Formålet med forslaget er å hindre at illojale skattytere og avgiftspliktige unngår skattemyndighetenes kontroll, ved at pengeoverføringer går via advokaters kontoer eller at midler oppbevares på slike kontoer.

Norsk Øko-Forum (NØF) støtter derfor at det åpnes for å kontrollere overføringer av penger og/eller innstående på klientbankkontoer. Forslaget vil i all hovedsak ivareta myndighetens kontrollbehov, og vi er også enig i departementets vurderinger i høringsnotatet og forslaget til lovendringer. Det kan imidlertid være behov for enkelte presiseringer.

Hvilke opplysninger skatte- og avgiftsmyndighetene trenger

Tidligere har skattemyndighetene kunnet kontrollere økonomiske transaksjoner mellom advokater og klienter på samme måte som for andre næringsdrivende, uten at det er påberopt at pengeoverføringer, transaksjoner og mellomværender mellom advokat og klient er taushetsbelagte opplysninger. Høyesterettsdommen fra desember 2010 har endret denne muligheten, noe som etter vår oppfatning er svært uheldig og gjør det nødvendig raskt å tette hullene i lovgivningen og foreta de nødvendige lovendringer for å gjenopprette rettstilstanden fra tidligere. Tiden er overmoden for dette, og vi er enig med departementet at nye lovhjemler på dette området ikke kan vente på advokatlovutvalget.

NØF finner det vanskelig å forstå hvorfor opplysninger om klienters *økonomiske transaksjoner* skal være undergitt taushetsplikt overfor skattemyndighetene. Skattemyndighetene må kunne kontrollere økonomiske transaksjoner som advokater, eiendomsmeglere, regnskapsførere eller revisorer er involvert i, uansett om det hevdes å være på vegne av klienter eller ikke. Det er *pengetransaksjonene* som det ønskes innsyn i, ikke hvilke råd advokaten gir til sine klienter og som har krav på fortrolighet. Dersom skattemyndighetene ikke kan få innsyn i økonomiske transaksjoner mellom advokater og deres klienter, herunder klientkonto og klientansvarskonto som er en integrert del av advokatregnskapet, vil det kunne umuliggjøre kontrollen av advokatenes regnskaper, både av advokatenes egne inntekts- og formuesforhold og innberetning av merverdiavgift, og av kontrollen av klientenes skatteforhold.

Det er helt grunnleggende og nødvendig at skattemyndighetene har innsyn i økonomiske disposisjoner mellom transaksjonsmotparter, for eksempel mellom kunder og leverandører og hvem som er betaler og betalingsmottaker ved banktransaksjoner ("reskontroopplysninger"), jf. opplysningspliktsreglene i ligningsloven § 6-3 og § 6-4.

Hensikten med bestemmelsene om opplysningsplikt for tredjeparter er å kunne kontrollere den ene partens transaksjoner (for eksempel kunden) med tilsvarende transaksjoner hos motparten (leverandøren). For å kunne kontrollere advokaters transaksjoner med sine kunder, herunder salærinntekter, må skattemyndighetene derfor vite *hvem* som er advokatens klienter og *hvilke transaksjoner* som skjer dem i mellom. Ved en eventuell kontroll av klienters advokatkostnader, må skattemyndighetene kunne innhente opplysninger hos advokaten om mellomværende, betalinger som har skjedd, kopier av fakturaer mv. Det fremstår for oss som nokså ubegripelig at ikke skattemyndighetene skal kunne kontrollere størrelsen og riktigheten av påståtte advokatkostnader, og eventuelt fradrag for merverdiavgift, hos en næringsdrivende ved å kunne innhente opplysninger om dette hos advokaten som har hatt oppdraget og fakturert den næringsdrivende for utførte advokattjenester.

Nektelse av innsyn i hvem som er klienter hos en advokat vil også umuliggjøre skattekontroll av klienter som plasserer penger hos advokater. Klienten kan unnlate å føre opp midler som er plassert på advokatens klientkonto som formue i sin selvangivelse og unnlate å oppgi renteinntektene fra klientkontoen, uten at skattemyndighetene kan kontrollere dette.

Å følge pengestrømmer er en viktig og ofte helt avgjørende del av skattemyndighetenes kontroll, og denne muligheten må ikke forhindres ved bruk av advokaters klientbankkonto.

Skattemyndighetene har behov for nødvendige opplysninger om alle transaksjoner, pengeoverføringer, samt innskudd og gjeld og andre mellomværender, som kan brukes til å kontrollere klientene.

Bakgrunnen for kontroll av klienter kan bl.a. være konkrete tips om skatte- eller avgiftsunndragelser, eller at skattemyndighetene ved egen kartlegging/analyse finner indikasjoner på unndragelser. Dette kan gjelde navngitte personer eller selskaper, eller det kan være konkrete transaksjoner/pengeoverføringer der navn ikke fremgår eksplisitt. Et eksempel på dette er mistenkelige valutaoverføringer til og fra utlandet som avdekkes gjennom Valutaregisteret og der overføringene foretas via advokatens klientbankkonto. For å verifisere slike overføringer må vi vite klientens navn, samt navn på motparten som enten mottar betaling eller betaler inn til klienten via klientbankkontoen.

For å undersøke eventuelle mistenkelige transaksjoner/pengeoverføringer kan det innhentes kontoutskrifter mv. fra banker i henhold til ligningsloven § 6-4. Denne bestemmelsen omfatter også alle advokaters bankkontoer, inklusive klientbankkontoer som står i advokaters navn. I og med at det normalt benyttes felles klientbankkonto for klientene, vil det ikke være mulig å identifisere den enkelte klient linket mot den enkelte pengeoverføring.

Vi har i praksis sett at det foretas store inn- og utbetalinger fra og til utlandet som går inn på eller ut av en felles klientbankkonto. I slike tilfeller er det ofte vanskelig, og noen ganger tilnærmet umulig, å identifisere klienten og transaksjonens art, herunder reelle motparter og alle pengeoverføringer knyttet til det enkelte oppdrag. Videre har vi sett konkrete eksempler på pengeoverføringer mellom klientbankkontoer som gjør det umulig å identifisere partene og hvilke overføringer som inngår i hvert enkelt oppdrag. Dette gjelder først og fremst overføringer mellom felles klientbankkontoer hos samme advokat/advokatfirma, men vi har også sett at det går overføringer mellom ulike advokater/advokatfirmaers klientbankkontoer. Skattekontrollen er derfor avhengig av opplysninger om alle pengeoverføringer knyttet til det enkelte oppdrag/den enkelte transaksjon, herunder navnet på klienten og motparter. Videre bør det kunne være en link eller en forklaring dersom sammenhengen mellom inn- og utbetalinger knyttet til det samme oppdraget ikke fremgår klart, for eksempel av reskontroen eller lignende oversikt. Ved behov bør det kunne kreves en kort generell beskrivelse av oppdragets art.

For å kunne avdekke skatte- og avgiftsunndragelser trenger skattemyndighetene først og fremst opplysninger om alle pengeoverføringer knyttet til oppdrag for den enkelte klient, der overføringene går via advokatens klientbankkonto, samt opplysninger om alle partene ved spesifikke transaksjoner/pengeoverføringer.

Forslagets rekkevidde

Forslaget åpner for at skatte- og avgiftsmyndighetene kan få opplysninger om "innskudd og gjeld, pengeoverføringer, deposita, og andre mellomværender på deres bankkonto tilhørende skattyter. Opplysningsplikten omfatter også opplysninger om underbilag og annen dokumentasjon til pengeoverføringer, herunder hvem som er part i overføringene."

Slik forslaget er formulert gis det tilsynelatende en vid adgang til å kontrollere både pengeoverføringer og saldo til enhver tid på klientbankkontoer, spesifisert på den enkelte klient/skattyter. Det gis også en eksplisitt hjemmel for å identifisere partene i en pengeoverføring. For pengeoverføringer til/fra klientkonto knyttet til et oppdrag, er det derfor mulig å kontrollere både klienten og den eller de motparter som mottar eller betaler penger via klientbankkonto.

Videre skal det gis tilgang til "underbilag" og "annen dokumentasjon til pengeoverføringer". Det synes som om disse begrepene er ment å ha samme innhold som "underbilag" og "annen dokumentasjon" som skattemyndighetene kan kreve fra banker og andre finansinstitusjoner, jf. ligningsloven § 6-4 nr. 3. Juridiske vurderinger omfattes ikke av forslaget. Det kan være tvil om hva som omfattes av underbilag og annen dokumentasjon til overføringene, og bestemmelsen kan da forstås slik at opplysningsplikten kun omfatter den dokumentasjonen som advokaten sender til banken i forbindelse med pengeoverføringene. Erfaringer viser at innholdet i slik dokumentasjon varierer betydelig, og at denne ikke alltid er fullstendig for å kunne identifisere hvilke pengeoverføringer som hører til de ulike oppdrag. Typisk her kan

være en innbetaling til klientkonto på et spesifikt beløp, men at underbilaget til banken kan mangle eller har ufullstendige opplysninger. Utbetalingene til motparter i tilknytning til konkrete betalingsoppdrag kan være fragmentert i en rekke mindre beløp. På denne bakgrunn kan det etter vår oppfatning være nødvendig med en presisering av at skattemyndighetene ved behov kan kreve spesifisert alle inn- og utbetalinger knyttet til det enkelte oppdrag, samt en kort generell beskrivelse av oppdraget uten advokatens juridiske vurderinger.

Ikrafttredelse

Avslutningsvis vil vi understreke nødvendigheten av at de foreslåtte lovendringene raskt blir vedtatt. Det vil ta altfor lang tid å vente på advokatlovutvalgets utredning med oppfølging av dette utvalgsarbeidet, som ventelig vil ta mange år. Grunnlaget for skattemyndighetenes innsyn i advokaters klientkonto er godt nok utredet, og de foreslåtte lovendringene er i realiteten en gjenoppretting av tidligere rettstilstand og kontrollpraksis.

Med hilsen
for Norsk Øko-Forum

Jan-Egil Kristiansen
leder faglig utvalg